

Jubilej slatkovodnog ribarstva

Prije 100 godina je započelo moderno umjetno ribogojstvo u našim krajevima, na tlu današnje Jugoslavije.

Slovenac Ivan Franké je 1882. godine izgradio u Lajhu na riječici Kokri kod Kranja prvo mrestilište za umjetno mriješćenje pastrva. On je već 1881. uspješno izvršio prvo umjetno mriješćenje pastrva u improviziranom mrestilištu u mlinu na Okroglem, međutim, u Lajhu je već planski izgrađeno mrestilište kao ribogojstveni objekat i osnovica za razvoj ribogojstva, pa zato 1882. godinu uzimamo za početak našeg modernog ribogojstva.

Profesor Ivan Farnké je bio znameniti slovenski slikar, pisac i pedagog, no slatkovodnom ribarstvu se posvetio svim žarom, pa cijelo njegovo djelo na tom polju možemo smatrati početkom našeg ribogojstva. On je osnivač prvog »Ribarskog društva za Kranjsku« 1880. godine, koje je ujedno i prvo u jugoslavenskim zemljama. Godine 1889. je osnovao znameniti »Ribogojni zavod u Studencu« kraj Ljubljane, za uzgoj pastrva, ostalih salmonida i rakova. Prvi je u nas uveo direktno iz Kalifornije 1890. godine oplodenu iku kalifornijske dužičaste pastrve, uspješno ju izvalio i uzgajao ličinke, kojima su nasadene slovenske vode.

Profesor Ivan Franke je jedan od naših najprvih i najplodnijih pisaca stručne ribarske literature iz ribogojstva. Već 1886. je napisao knjižicu »Umjetno ribarstvo«, a 1888. je donešen prvi u našim krajevima »Ribarski zakon za Vojvodinu Kranjsku«, čiji je on autor. Taj je zakon bio jedan od najnaprednijih u austrougarskim zemljama. Već je kao poznati i priznati ribarski stručnjak održao na međunarodnom ribarskom kongresu u Beču 1905. godine referat »O prehrani riba i o važnosti planktona«, a za međunarodni kongres u Vašingtonu 1908. je napisao opširnu studiju o ribljoj hrani.

Jedan čovjek je učinio više nego mnoge generacije koje su ga slijedile.

U isto vrijeme je u tadašnjoj Hrvatskoj u Čabru osnovano 1883. »Ribogojilište gospoštije Čabar«. Prema nekim izvorima ono je postojalo već 1882. godine. Sastojalo se iz ribarskog stana, mrestilišta (ležište-Bruthaus) i triju bazena za uzgoj mlada pastrva i konzumne ribe. Proizvodilo se godišnje 10 — 15000 komada mlada pastrva za poribljavanje

Čabranke i 150 kg konzumne pastrve, isključivo za potrebe gospoštije.

Moderno šaransko ribnjačarstvo, tj. osnivanje i izgradnja velikih ribnjačarstava, počinje 20 godina kasnije. Mađarsko »Ribogojstvo d. d. — (Togazdaság) iz Budimpešte osniva 1902. godine Končančke i Poljanske ribnjake pod imenom »Daruvarski« i »Uljanički« ribnjaci. Iste godine Viktor Burda osniva »Prijedorske« ribnjake.

Za ovim ribnjacima se osnivaju redom Našički ribnjaci 1903., Jastrebarsko 1904., Crna Mlaka 1906. godine itd.

Ribnjaci Ečka su osnovani još znatno ranije 1894., ali je to ustvari bila regulacija »Belog jezera«, dok se sadašnje moderno ribnjačarstvo počinje graditi tek 1907. godine. I ribnjačarstvo Božjakovina je osnovano ranije 1897. godine, imalo samo 5 hektara i služilo više kao pokusni ribnjaci Šumarske akademije.

U proteklih 100 godina je ribogojstvo u jugoslavenskim prostorima postalo unosna privredna grana narodnog gospodarstva u kojoj se proizvodi oko 4000 tona pastrva i 25 000 tona šarana i drugih toplovodnih riba. Naše ribogojstvo ima više od 50 većih organizacija udruženog rada sa nekoliko hiljada zaposlenih ribogojaca. Uz proizvodne organizacije su se razvile brojne stručne i znanstvene ribarske organizacije, koje zapošljavaju nekoliko stotina stručnih i znanstvenih radnika.

Ova 1982. godina je jubilarna za cijelo jugoslavensko slatkovodno ribarstvo, pa je sve organizacije i svi ribari trebaju dostojno obilježiti, a naročito novim proizvodnim i radnim uspjesima.

Krajem godine, 28. — 29. oktobra zajednički ćemo je obilježiti i proslaviti u Daruvaru, središtu našeg šaranskog ribnjačarstva, svečanom sjednicom Skupštine Poslovne zajednice slatkovodnog ribarstva Jugoslavije, dodjelom odlikovanja i medalja slatkovodnog ribarstva najzaslužnijim organizacijama i pojedincima, te promocijom prigodne monografije »100 godina ribogojstva na tlu Jugoslavije« i knjige »Slatkovodno ribarstvo«.

Neka nam napreduje i cvjeta naše slatkovodno ribarstvo!

Cvjetan Bojčić, dipl. inž.

